

Ympäristötekijät

Liperin kunnan alueella on huomattavat pohjavesivarat. Pohjavesialueita on kaikkiaan 20 ja niistä 12 on luokiteltu vedenhankinnan kannalta tärkeiksi (luokka 1/1E). Yksittäisillä pohjavesialueilla riskiä pohjaveden laadulle aiheutuu muun muassa maa-ainesten otosta, maataloudesta, pienteollisuudesta, moottorirata- ja lentokenttätoiminnoista sekä asutuksen jätevesistä. Asutuksen jätevesistä pohjavesille aiheutuvaa riskiä ovat pienentäneet vesiosuuskuntien viemäriverkoston laajentuminen sekä kiinteistökohtaisiin jätevesijärjestelmiin tehdyt parannustyöt.

Liperissä ei ole yksittäistä suurta riskitoimintoa, mutta yksittäisiä pienempiä ympäristöriskejä aiheutuu muun muassa teollisuudesta, jätteiden käsittelystä, polttoaineiden varastoinnista ja ampumaradoista. Vuonna 2025 kunnan tietoon ei tullut vahinkoa tai onnettomuutta, josta olisi aiheutunut vakavaa ympäristön pilaantumisen riskiä.

Ympäristönsuojelulain velvoittaman säännöllisen valvonnan järjestämiseksi on hyväksytty ympäristönsuojelun valvontasuunnitelma vuosille 2023–2026. Valvontakohteiden määräaikaistarkastuksia varten hyväksytään vuosittain valvontaohjelma. Vuodelle 2025 suunnitelluista kuudesta tarkastuksesta toteutui 3. Kaksi jätettiin tekemättä, koska luvanvarainen toiminta oli päättynyt ja yksi siirrettiin vuodelle 2026. Määräaikaistarkastukset ovat maksullisia.

Ympäristönsuojeluviranomaiselle tulee maksutuloja määräaikaistarkastusten lisäksi myös muun muassa ympäristö- ja maa-aineslupamaksuista, toimintojen rekisteröinneistä sekä meluilmoitusten käsittelystä. Vuonna 2025 tehtiin yksi eläinsuojan ilmoitusmenettelypäätös, kaksi ympäristölupapäätöstä, kaksi maa-aineslupapäätöstä ja kolme päätöstä meluilmoituksista.

Ympäristönsuojelun vastuualueelle kuuluu myös maa-aineslupien valvonta. Vuonna 2025 Liperin kunnan alueella oli tarkastettavia maa-ainesten ottoalueita 21 kpl. Tarkastettaville alueille tehdään vähintään kerran vuodessa valvontakäynti. Valvonnasta peritään elinympäristölautakunnan hyväksymä vuotuisen ottomäärään perustuva maksu. Tarkastuksia tehdään myös kuntalaisilta tai muilta viranomaisilta tulleiden ilmoitusten perusteella. Näistä tarkastuksista ei peritä maksua.

Vuoden 2023 loppupuolella aloitettuun rakennetun ympäristön valvontasuunnitelmaan liittyvä tarkastuskierros tehtiin marraskuussa 2025. Edellisen tarkastuskierroksen jälkeen lähetetyt kehotuskirjeet olivat tehonneet muutamassa kohteessa. Kohteille, jotka ovat edelleen siistimättä, lähetetään uudet kehotuskirjeet vuoden 2026 aikana.

Liperi on osallistunut Kohti hiilineutraalia kuntaa -hankkeeseen vuodesta 2015. Osallistumisellaan Liperi on sitoutunut tavoittelemaan 80 prosentin päästövähennystä vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta. Liperin kokonaispäästöt ovat vähentyneet vuodesta 2005 vuoteen 2024 kolmekymmentäyksi prosenttia. Asukaskohtainen päästövähennys samalla aikavälillä on 32 %. Kaikissa Hinku-kunnissa kokonaispäästöt ovat vähentyneet 40 % ja asukaskohtaiset päästöt 44 %. Suurin osa Liperin kunnan päästöistä koostuu maatalouden, tieliikenteen ja työkoneiden päästöistä.

Liperin kuntaan valmistui vuonna 2022 Kestävän kehityksen ohjelma. Ohjelman tarkoituksena on taata kestävästi kehittyvä Liperin kunta, jossa otetaan ympäristö, talous ja ihminen tasavertaisesti huomioon. Ohjelma täyttää myös ilmastolain velvoittaman kunnan ilmastosuunnitelman vaatimukset. Ohjelman toimenpiteitä on viety toteuttamisvaiheeseen: muun muassa katu- ja ulkovaloja on vaihdettu led-valoiksi. Ohjelma on otettu huomioon myös Välikankaan yritysalueen laajennussuunnitelmassa, jossa tehtiin mm.

ilmastoystävällisen rakentamisen suunnitelma alueelle, jotta rakentaminen voidaan toteuttaa mahdollisimman ympäristöystävällisesti herkälle pohjavesialueelle.

Liperin kunta liittyi vuonna 2023 kunta-alan energiatehokkuussopimukseen (KETS), joka päättyi vuoden 2025 lopulla. Päättynyttä KETS-kautta jatkaa vuoden 2026 alusta Julkisen alan energiatehokkuussopimus (JETS), joka jatkuu aina vuoteen 2035 saakka. Liittyjä pyrkii siihen, että se toiminnassaan noudattaa mm. energiatehokkuus ensin -periaatetta, käyttöönottaa uutta energiatehokasta teknologiaa, lisää kulutusjoustoa sekä sisällyttää hankintojen energiatehokkuusohjeet osaksi omia hankintamenettelyjä siten, että hankintakustannusten lisäksi otetaan huomioon myös käytön aikaiset kustannukset ja käyttöikä. Jokainen liittyjä toteuttaa toimia omista lähtökohdistaan ja sitoutuu tekemään parhaansa tavoitteen saavuttamiseksi. Työ edellyttää johdon sitoutumista, pitkän aikavälin päämäärien ja tavoitteiden asettamista sekä niiden systemaattista toteuttamista ja seuranta. Liperin kunta päätti valtuuston kokouksessaan 29.9.2025 liittyä JETS-sopimukseen. Liittymisellä tuetaan ja edistetään Liperin kunnan HINKU-tavoitteita ja Liperin kunnan Kestävän kehityksen ohjelmaa.

Liperin Kirkkolahden vedenlaadun parantamiseen tähtäävän hankkeen selvitystyö oli käynnissä vuonna 2023 ja hankkeen loppuraportti valmistui vuoden 2023 lopulla. Vuonna 2025 on loppuraportin pohjalta tehty toimenpiteiden toteuttamissuunnitelmaa ja sitoutettu maanomistajia suunnitelman toteuttamiseen. Työ Kirkkolahden vedenlaadun parantamiseksi jatkuu edelleen vuonna 2026.

Liperin kunnan edellinen pohjavesien suojelusuunnitelma valmistui vuonna 2012, eikä sitä ole sen jälkeen päivitetty. Tuolloin seitsemälle pohjavesialueelle laadittiin suojelusuunnitelmat ja neljälle tehtiin riskikartoitus. Loppuvuodesta 2024 Liperin kunta haki Pohjois-Karjalan ELY-keskukselta avustusta viiden pohjavesialueen suojelusuunnitelman päivittämiseen. Avustus myönnettiin toukokuussa 2025 ja jo samassa kuussa pidettiin hankkeen aloituskokous. Päivitystyön tekee Savo-Karjalan Vesiensuojeluyhdistys ry ja sen on määrä valmistus vuoden 2026 loppuun mennessä.